

VIVEs kommunetal 2024.1: Kommunerne forventer at bruge flere penge på service til borgerne

Kommunerne budgetterer med flere udgifter til service, særligt til det specialiserede socialområde og dagtilbud.

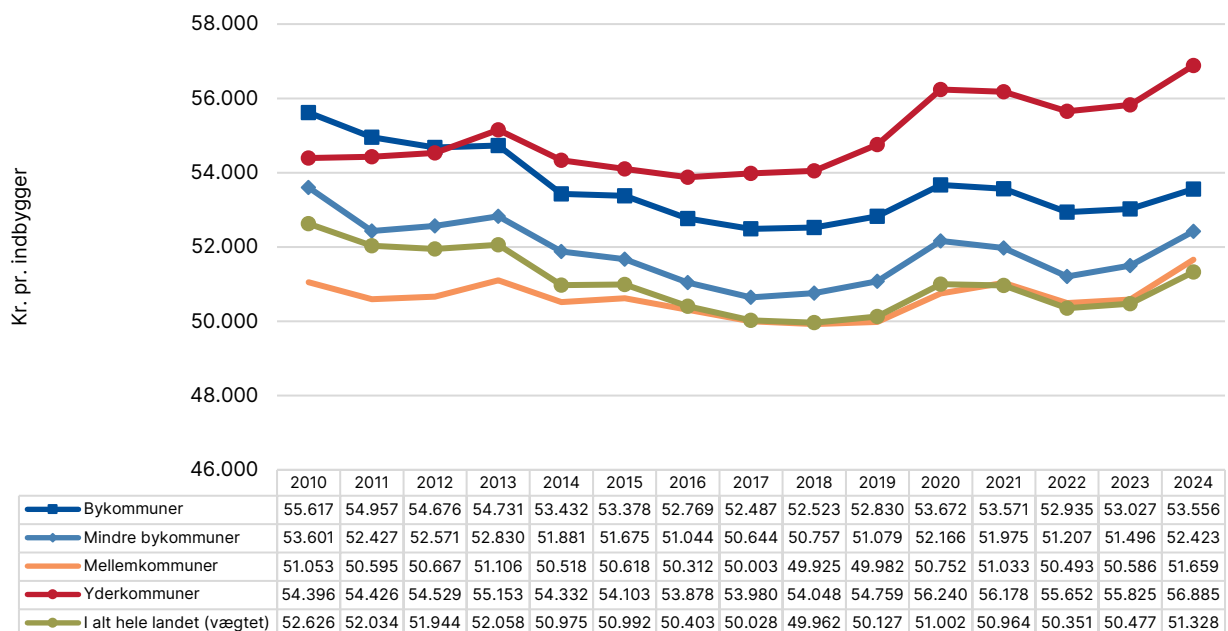
Kommunerne forventer samlet set at bruge godt 850 kroner mere på service pr. borger i 2024 end i 2023. Det er især yder- og mellemkommuner, der forventer at bruge flere penge pr. borger.

KL og regeringen har aftalt, at kommunernes serviceudgifter kan stige. Med økonomaftalen blev det besluttet, at serviceudgifterne kan stige med 1,4 mia. kroner fra 2023 til 2024 ud over det, som følger af nye opgaver til kommunerne. Hertil kommer et løft på 650 mio. kroner i forbindelse med finansloven for 2024. Kommunerne har udnyttet muligheden for at løfte serviceudgifterne. De budgetterer i 2024 samlet set med serviceudgifter på 306,1 mia. kroner. Der er dog betydelige variationer i budgetudviklingen på tværs af udgiftsområder og kommuner.

Serviceudgifterne pr. indbygger stiger mest uden for bykommunerne

Stigningen i serviceudgifterne skal ses i sammenhæng med, at befolkningstallet stiger. Opgør vi serviceudgifterne pr. indbygger, budgetterer kommunerne samlet set med at bruge godt 850 kroner mere pr. borger i 2024 end i 2023 (jf. figur 1). De største stigninger findes i de såkaldte yder- og mellemkommuner, mens der er mindre stigninger pr. indbygger i bykommuner og mindre bykommuner.

Figur 1 Serviceudgifter pr. indbygger budget 2010-2024, opdelt på kommunetype

Anm.: 2024-priser. Uvægtede gennemsnit, bortset fra for hele landet. Ikke korrigeret for opgaveændringer, omlægning af ældre milliard i 2016, omlægning af velfærdsmilliard i 2020 mv. For kommuner, som har benyttet sig af såkaldt "Sælg-og-lej-tilbage", er serviceudgifterne korrigeret for dette. Budgettallene viser de oprindeligt vedtagne budgetter. I tallene for 2022 er der fx ikke taget højde for, at pris- og lønskøn er ændret efter budgetvedtagelsen som følge af stigende inflation.

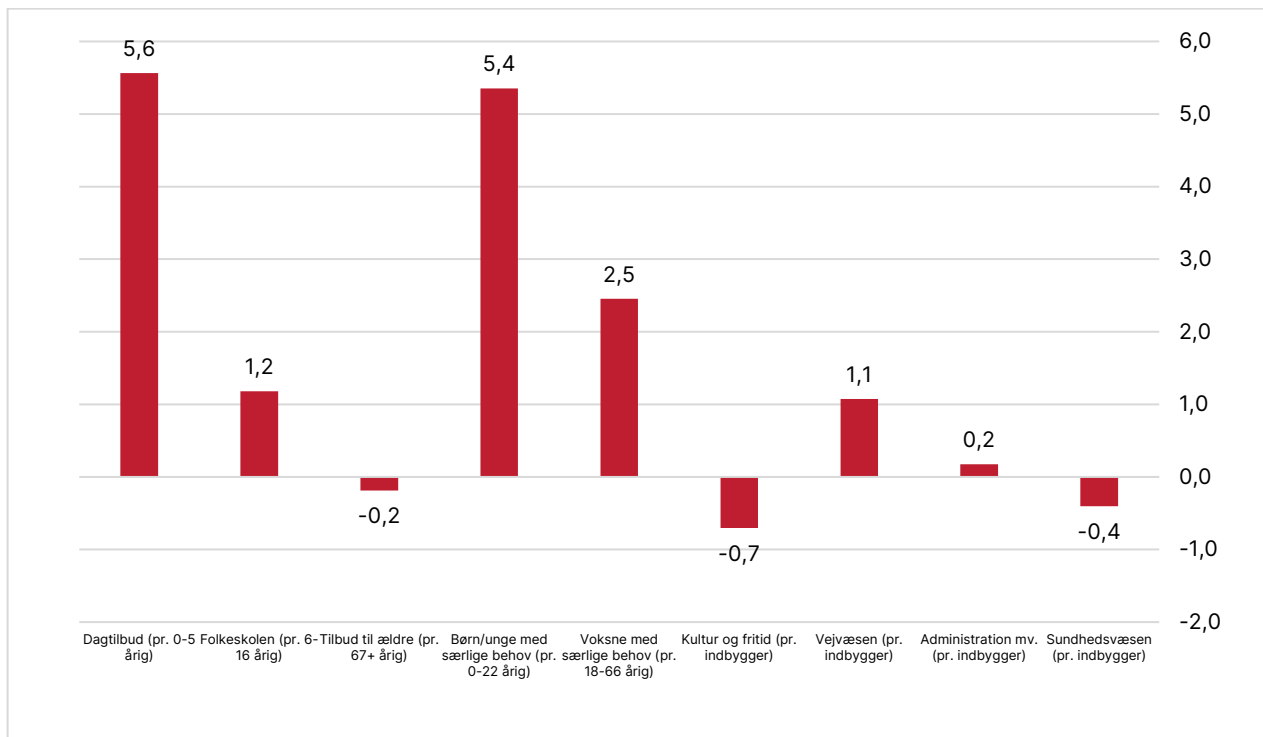
Kilde: ECO Nøgletal. Danmarks Statistikbank og oplysninger om kommunernes fordeling på kommunetyper fra "Afrapportering fra Finansieringsudvalget, Økonomi- og Indenrigsministeriet 2018": https://im.dk/media/8178/afrapportering_fra_finansieringsudvalget_feb_2018_pdfa.pdf. Yderkommuner omfatter fx 30 kommuner, hvor den største by har under 30.000 indbyggere, og en relativ stor del af borgerne har langt til en større by og/eller pendler til arbejde i en anden kommune.

Løft til dagtilbud og socialområdet – færre midler til kultur og sundhedsvæsen

Kommunerne budgetterer samlet set med flere udgifter pr. borger i målgruppen på det specialiserede socialområde – dvs. børn/unge og voksne med særlige behov (jf. figur 2). Herudover budgetterer kommunerne også med stigende udgifter på dagtilbudsområdet og til folkeskolen samt flere midler til vedligeholdelse af vejene. Modsat budgetterer kommunerne med færre midler pr. borger til især sundhedsvæsenet, ligesom der også budgetteres med færre udgifter pr. potentiel bruger på ældreområdet samt kultur- og fritidsområdet.

Bemærk, at udgifterne på alle områderne i figur 2 er opgjort pr. potentiel bruger, dvs. pr. borger i den aldersgruppe, som servicen primært retter sig imod. Udgifterne til dagtilbud er fx opgjort pr. 0-5-årig og udgifterne til ældreområdet pr. 67+-årig. De procentvise ændringer afspejler dermed også de underliggende ændringer i befolkningstallet i de forskellige aldersgrupper. For eksempel dækker det procentvise fald på 0,2 % på ældreområdet pr. 67+-årig fra 2023 til 2024 over, at de samlede udgifter på ældreområdet er budgetteret til at stige. Men da der samtidig er kommet flere ældre, betyder det, at udgiften opgjort pr. 67+-årig falder.

Figur 2 Procentvis vækst i budgetterede serviceudgifter på udvalgte serviceområder 2023-2024

Note: 2024-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer. Ændringer i procent pr. potentiel bruger.

Kilde: ECO Nøgletal.

Størst stigning pr. borger i kommuner med befolkningstilbagegang

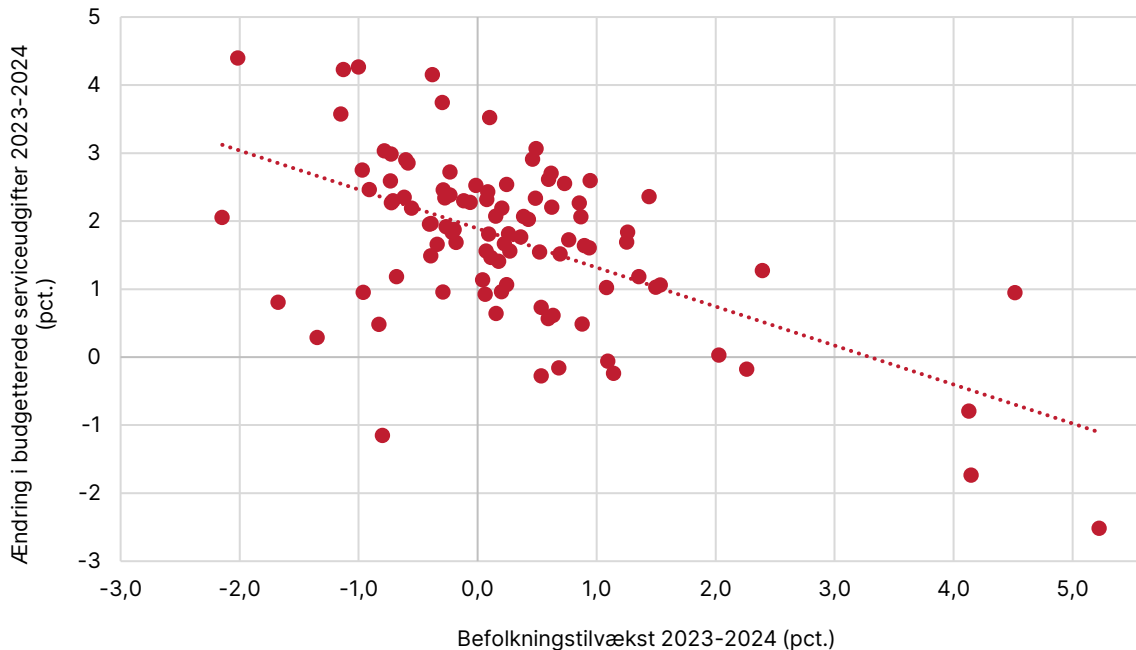
Tendensen er, at serviceudgiften pr. borger falder i kommuner med stor befolkningstilvækst. Omvendt stiger udgiften pr. indbygger mest i kommuner med befolkningstilbagegang. Figur 3 viser den procentvise udvikling i kommunernes budgetterede serviceudgifter pr. borger fra 2023 til 2024 sammenholdt med periodens befolkningsudvikling.

Udviklingen kan hænge sammen med, at befolkningssammensætningen i kommunerne ændrer sig forskelligt, så der fx i kommuner med befolkningstilbagegang bliver relativt flere ældre. Det kan også

tænkes at afspejle det forhold, at det generelt er vanskeligt at tilpasse udgifterne til et faldende befolkningstal. Dette forhold er særlig relevant i flere yderkommuner, som i disse år oplever en befolkningstilbagegang. Det er også muligt, at kommuner med befolkningsvækst oplever stordriftsfordele på områder som vejvæsen og administration, og at det betyder, at udviklingen i serviceudgifterne ikke følger befolkningsudviklingen helt tæt.

De enkelte kommuners budgetterede ændring i serviceudgifter pr. indbygger fra 2023 til 2024 fremgår af landkortet i figur 4.

Figur 3 Befolkningstilvækst og vækst i budgetterede serviceudgifter pr. indbygger 2023-2024

Kilde: ECO Nøgletal. Alle tal i 2024-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se for eksempel tabeller om kommunernes udgiftsniveau og udgiftsudvikling:

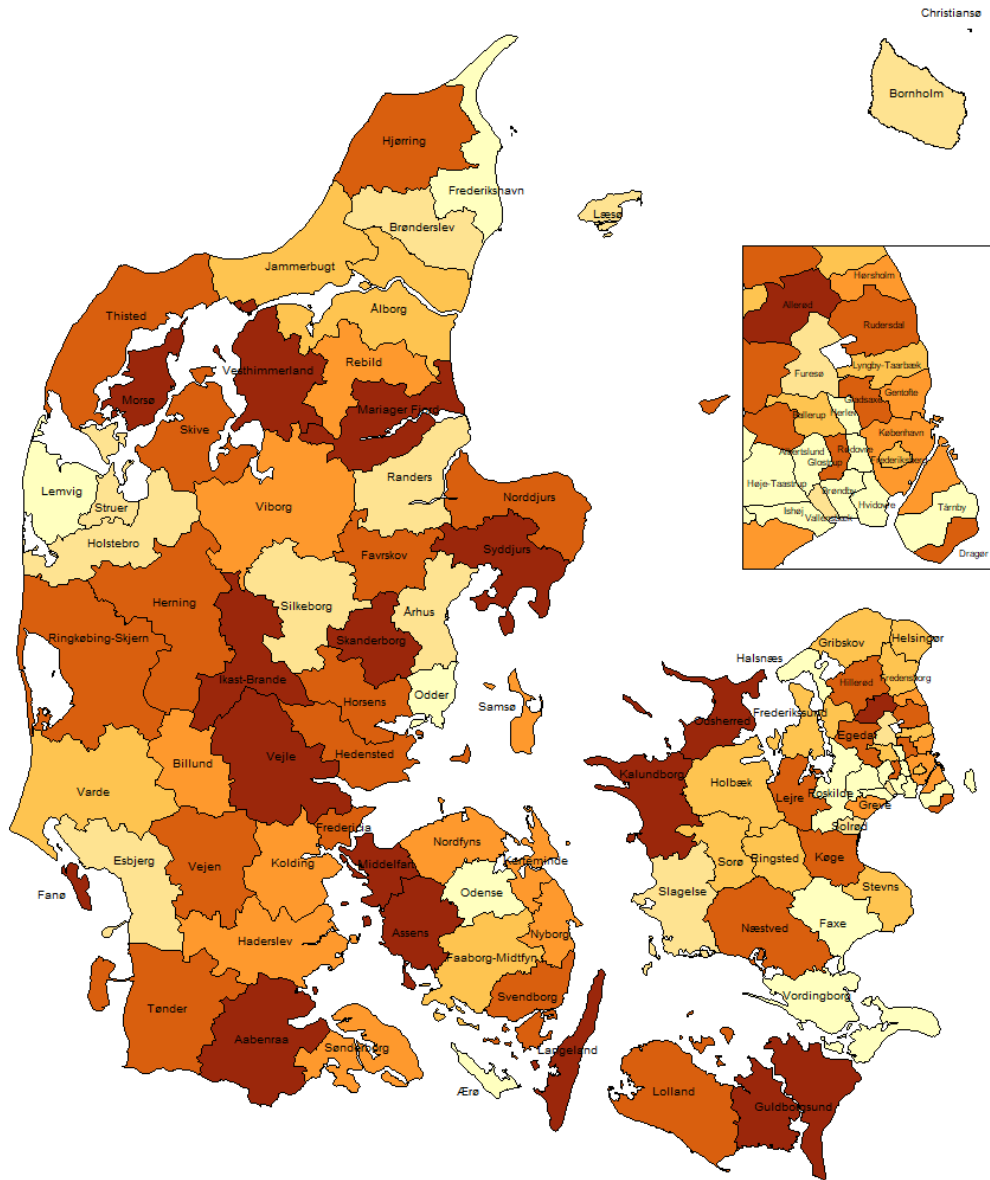
- Tabel 1.30 Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder – budget 2024
- Tabel 7.10 Tilbud til ældre – budget 2024
- Graf 4.16 Udvikling i serviceudgifter 2018-2024.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

Kontakt: Mathias Ruge, senioranalytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk, eller Kurt Houlberg, professor i VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan [tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på \[vive.dk\]\(http://vive.dk\)](#) og modtage kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4 Budgettereret vækst i serviceudgifter pr. indbygger 2023-2024 (procent)

Kilde: ECO Nøgletal. Alle tal i 2024-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer.